

Voliikogudes

Vabadussõjalased kandideerisid nii 7.–8. jaanuaril 1934 toimunud vallavolikogude kui ka 14.–15. jaanuaril toimunud linnavolikogude valimistel, loosungiteks erakondliku ja majandusliku korruptsiooniga võitlemine ning eelarvepuudujääkide vältimine.

ERA.949.1.95

Katkend vabadussõjalaste informatsioonilehest linnavolikogude valimisteks 1934. a jaanuaris

Informatsioon

selelevaltskõ linnavolikogude valimisteks

Linnaosavallikogude ettevalmistus vabade, allikade vastu on loob võitluse.

Kõikide linnavolikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised. Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised. Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised.

Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised. Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised. Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised.

V.a.

Kandideerijate loetelu

Vabadussõjalaste poolt algatatud riikliku valitsuse võimu ümberkorraldamise ja riigile üldiselt korralduse ümberkorraldamise eest vastutavate isikute loetelu. Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised.

1) Valimistele tuleb minna nimetatud aadressil. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

2) Kandidaatide loetelu on valimistele liituda ühesi varem tegutsenud või uuel seadust poliitilise erakonnaga, üksikult minimeetuse eel või eel valimistele ei lubata.

3) Kandidaatide loetelu on valimistele liituda ühesi varem tegutsenud või uuel seadust poliitilise erakonnaga, üksikult minimeetuse eel või eel valimistele ei lubata.

4) Valimistele tuleb minna nimetatud aadressil. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

Raaskodanikud.

14. ja 15. jaanuaril hääletama minnes andke oma hääl

Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest

See näete ja teete igapäev, mida ajakirjandus meie ühiskonda edendab. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

1. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

2. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

3. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

4. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

5. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

6. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

7. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

8. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

9. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

10. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

11. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

12. Vabadussõjalaste rahvaliidumise nimekirja poolest.

ERA.949.1.95

Juhend vallavolikogude valimistel osalemiseks

Vabade, allikade vastu on loob võitluse.

Kõikide linnavolikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised. Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised.

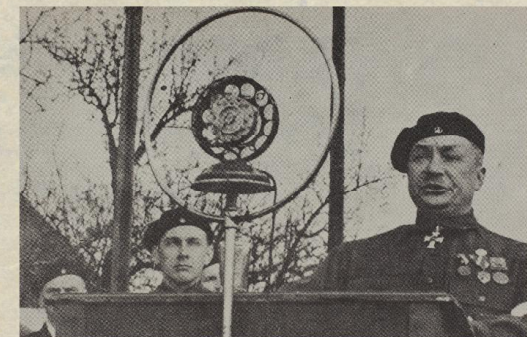
Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised. Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised.

Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised. Linnaosavallikogude valimisteks on 1934. a jaanuaris toimunud valimised.

ERA.949.3.34

Vabadussõjalaste üleskutse Kuressaare linnavolikogu valimistele

Marandi, 1991, Must-valge lipu all



Andres Larka kõneleb Tallinnas Kalevi spordiplatsil (25.05.1933).

Vallavolikogu valimised moodusid.

Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

Vallavolikogu valimised moodusid.

Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

1. Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

2. Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

3. Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

4. Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

5. Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

6. Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

7. Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

8. Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

9. Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

10. Vabadussõjalased paljudes kohtades esikohal.

Võitlus 11.01.1934

Tallinna ja Tartu linnavolikogus saavutasid vabadussõjalased enamuse, linnades kokku 41% häälid ja valdades 10%.

ERA.949.1.100

Vabadussõjalaste toetus oli maal nõrgem kui linnades. Valdades kogutud 10% häälid oli siiski korralik tulemus, eriti kui arvestada sellega, et vabadussõjalased ei esitanud paljudes valdades oma kandidaate.

Valimiskampaania

Uue põhiseaduse kehtimahakkamisele pidid saja päeva jooksul järgnema riigikogu ja laiendatud volitustega riigivanema valimised. Riigivanemaks kandideerisid Andres Larka, Johan Laidoner, Konstantin Päts ja August Rei.

ERA.1.7.75

Tee valijate südamesse käis kõhu kaudu.

Teade Riigikogu VI koosseisu valimise kohta.
Valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud



EFA.0-49378
Sotsialistide kandidaat
August Rei

Teade Riigikogu VI koosseisu valimise kohta.
Valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

Kandidaatide esitamiskiri nr. 394
Valimiste peakomiteele.

Teade Riigikogu VI koosseisu valimise kohta.
Valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

Kandidaatide esitamiskiri riigikogu valimisteks

Teade Riigikogu VI koosseisu valimise kohta.
Valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

ERA.80.5.2165
Kandidaatide esitamiskiri riigikogu valimisteks

Kõigile EVL liikmetele.

Teade Riigikogu VI koosseisu valimise kohta.
Valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

ERA.949.3.34
Juhised kampaania ajaks

Teade Riigikogu VI koosseisu valimise kohta.
Valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

Valimiste peakomiteele.

Teade Riigikogu VI koosseisu valimise kohta.
Valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

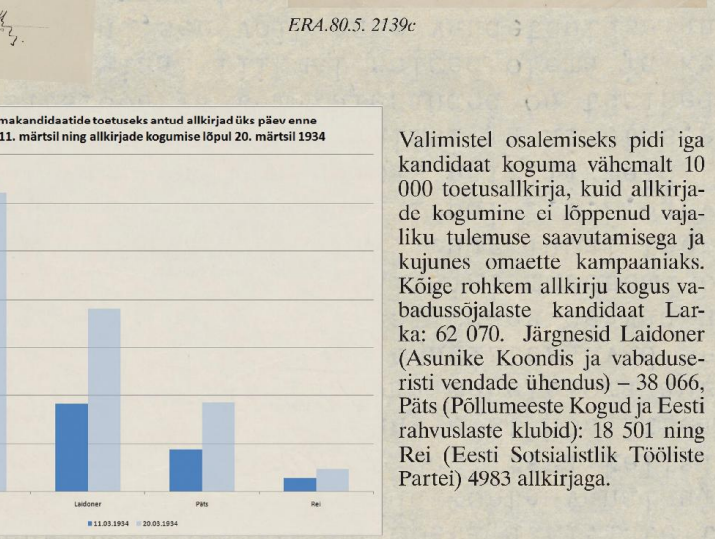
ERA.80.5.2135

Kandidaatide teadustusalkiri.

Teade Riigikogu VI koosseisu valimise kohta.
Valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

1934. a. 20. aprillil 10
Riigikogu valimiste teostamiseks Riigikogu valimiste peakomitee otsustas
on määratud

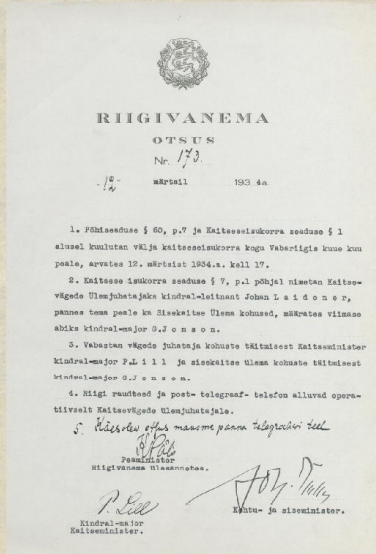


Valimistel osalemiseks pidi iga kandidaat koguma vähemalt 10 000 toetusallkirja, kuid allkirjade kogumine ei lõppenud vajaliku tulemuse saavutamise ja kujunes omaette kampaaniaks. Kõige rohkem allkirju kogus vabadussõjalaste kandidaat Larka: 62 070. Järgnesid Laidoner (Asunike Koondis ja vabaduse-risti vendade ühendus) – 38 066, Päts (Põllumeeste Kogud ja Eesti rahvuslaste klubid): 18 501 ning Rei (Eesti Sotsialistlik Töölise Partei) 4983 allkirjaga.

Riigipööre

12. märtsil 1934 kuulutas riigivanem Konstantin Päts välja üleriigilise kaitseisukorra ja määras kindral Laidoneri kaitsevägede ülemjuhataja ametisse, tuues ettekäändeks vabadussõjalaste kavatsetava riigipöörde. Vabadussõjalaste organisatsioonid likvideeriti, juhid vangistati ja valimised lükati edasi.

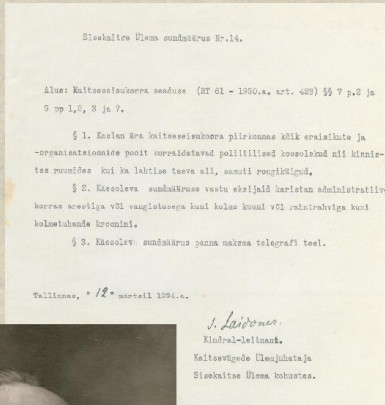
ERA.852.1.31



ERA.31.5.332

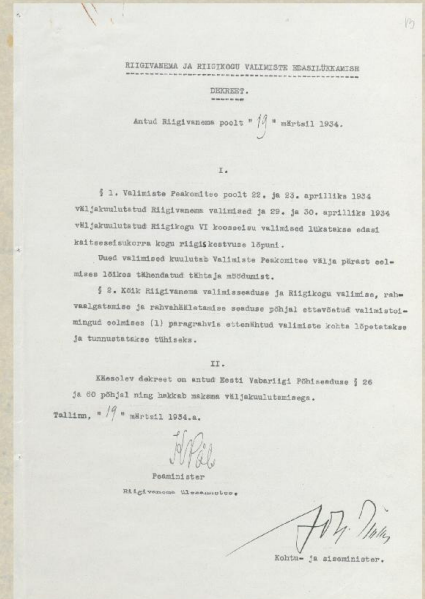


ERA.1278.1.335
Konstantin Päts. Alates uue põhiseaduse kehtimahakkamisest peaminister riigivanema ülesannetes

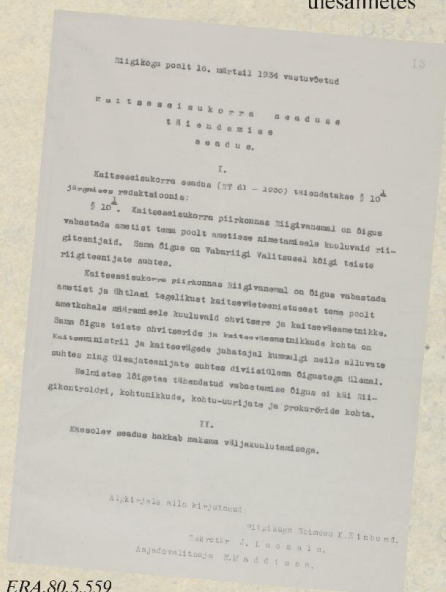


ERA.1298.1.465
Johan Laidoner

ERA.31.5.2.332

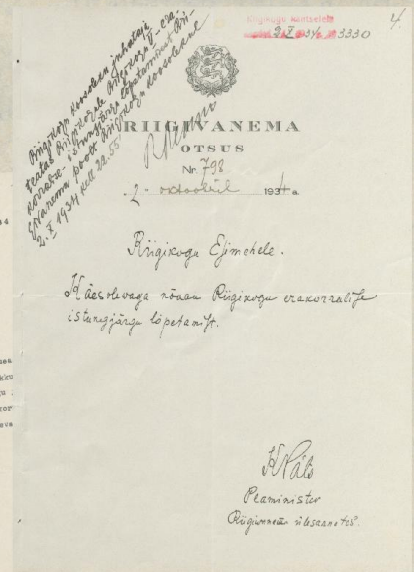
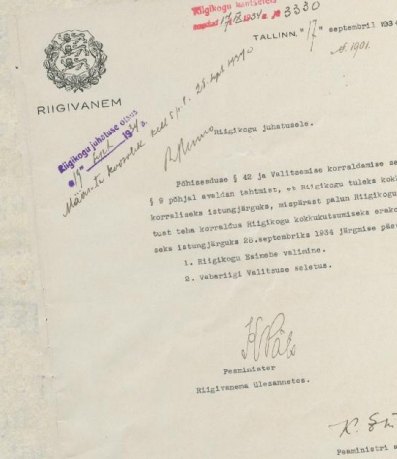


Valimiste edasilükkamine, kaitsevägede ülemjuhataja rahu ajal ametisse määramine, erakondade tegevuse peatamine ning mitmed teised riigipööraste sammud olid põhiseadusvastased.



ERA.80.5.559
16. märtsil vastuvõetud kaitseisukorra täiendamise seadusega tugevdas riigikogu riigipööraste positsioone.

ERA.80.5.1619

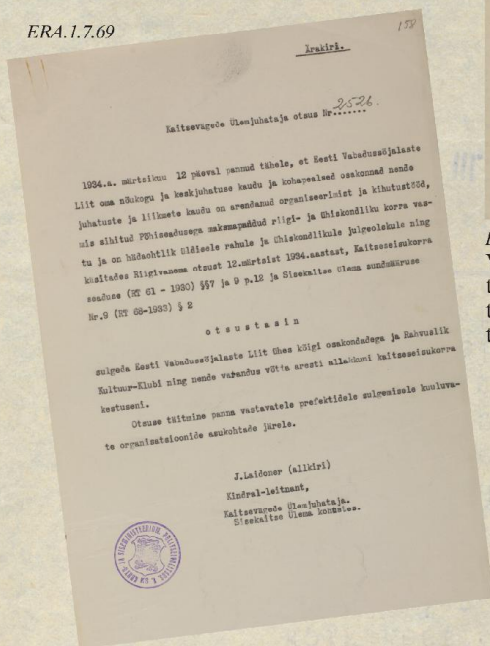


ERA.80.5.1619
28.09.1934 kokku kutsutud riigikogu saadeti pärast valitsuse kriitiseerimist 2. oktoobril laiali.

Puhastus

Eesti Vabadussõjalaste Liit suleti sõjavägede ülemjuhataja poolt kaitseseisukorra kehtivuse ajaks 12. märtsil 1934 ning kohtu- ja siseministri otsusega lõplikult 22.03.1934. Vabadussõjalastest saadikud eemaldati linna- ja vallavolikogudest, puhastusi tehti riigiametites, kaitseväes, politseis ning kaitseliidus.

ERA.1.7.69



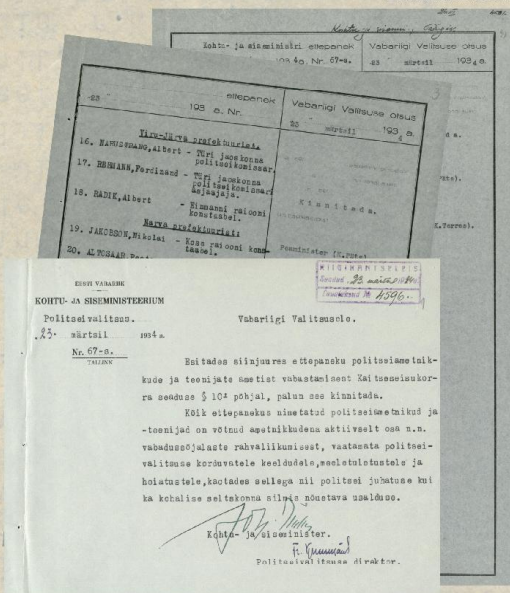
1934.a. märtsikuu 12 päeval pandud tähele, et Eesti Vabadussõjalaste Liit oma liikmete ja keskjuhatuse kaudu ja kohapealsete osakondade kaudu juhatuste ja liikmete kaudu on arendanud organisatsioonilist ja kihutustööd, juhatuste ja liikmete kaudu on arendanud organisatsioonilist ja kihutustööd, juhatuste ja liikmete kaudu on arendanud organisatsioonilist ja kihutustööd...

ERA.1.7.126
Väljavõtte kohtu- ja siseministri 22.03.1934 tehtud otsusest nr 2387, millega suleti Eesti Vabadussõjalaste Liit ja Vabadussõjalaste Rahvaliidumine.

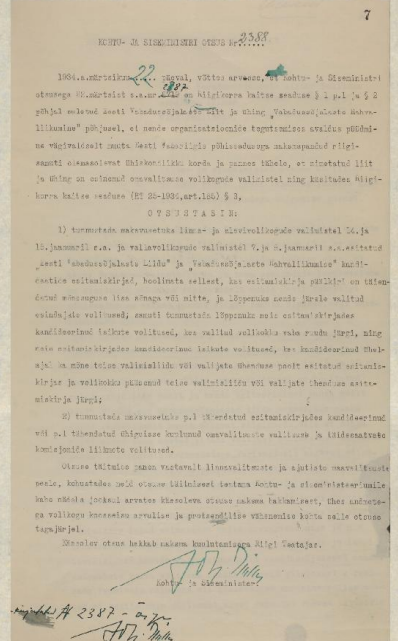


Päevaleht 15.03.1934
Kaitseliidust visati välja üle 1200 vabadussõjalasega seostatud liikme.

ERA.31.3.15076



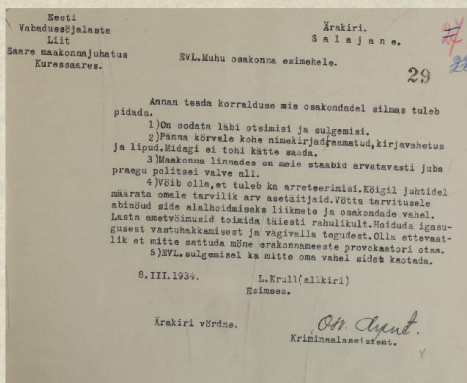
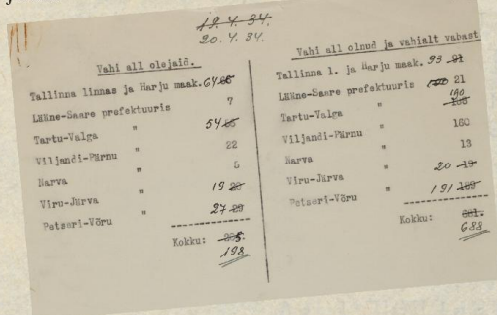
23.03.1934 vabastati korraka teenistusest 25 siseministeri ametnikku: viis komissari, üks abikomissari, neli assistenti, kaheksa konstaablit, kolm kantseleiametnikku ja neli kordnikku. Vallandamisi ja ümberpaigutusi tuli politseis ette ka edaspidi.



ERA.1.7.126
Kohalike omavalitsuste volikogudest eemaldati 916 vabadussõjalasest saadikut.

ERA.1.7.69

20.04.1934 seisuga oli arreteeritud 886 vabadussõjalast.



ERA.1.7.95

Vabadussõjalased valitsusele esialgu vastu ei hakanud.



Marandi, 1991, Must-valge tipu all.
12.03.1934 vahistatud vabadussõjalasi.
Vasakult: Sergei Paul, Konstantin Hallik, Hjalmar Mäe

Juunis 1935 aset leidnud protsessil mõisteti 37-le vabadussõjalaste juhile kuni aastased tingimisi vanglakaristused. Mõned kuud hiljem toimunud „8. detsembri mässule” järgnenud karistused olid aga palju karmimad.

ERA.1.7.124

Sõjaprokurör Trakmann tõdes 02.10.1934 ettekandes kaitseväge-
de ülemjuhatajale, et vabadussõja-
laste kavatsuse kohta vägivaldselt
riiki pöörata tõendeid ei ole. Selle
asemel stüdistati vabadussõjalasi
avalikku julgeolekut ja rahu kah-
justavasse ühingusse kuulumises.

[illegible]

ERA.949.2.452
Lendleht (mai 1935)

Jaauarīs 1935 vangistuses surnud Tallinna vabadussõjalaste korrapidajaüksuste ülema kapten Balduin-Heinrich Dunkeli matustele kogunes tuhandeid toetajaid.

Pärast ebaõnnestunud katset uuesti põhiseadust muuta valmistusid vabadussõjälased 8. detsembril 1935 riigis võimu haarama. Plaan nurjus, kui Artur Sirk koos oodatud relvadega Soomest Eestisse ei jõudnud. Asjaosalised arreteeriti ja anti kohtu alla. Vabadussõjälased kaitsesid end väites, et ebaseadusliku valitsuse vastu tegutsedes nad ise seadust ei rikkunud, vaid vastupidi, üritasid kehtestada põhiseaduslikku korda. Mässukatses osalenutele määratud karistused ulatusid kuni 20 aastani sunnitööl. 1938. a amnestiaga nad vabastati, kuid peagi alanud nõukogude okupatsioon tõi paljude vabadussõjälaste jaoks kaasa uue vangistuse ja surma.

[illegible]

Vabadussõjalased üritasid proovitud võttega – rahvaalgatusliku põhiseadusemuudatusega – korda muuta, kuid Päts ei lubanud asjale käiku anda. Artur Sirk oli selleks ajaks põgenenud keskvanglast Soome, kus sai poliitilise varjupaiga.

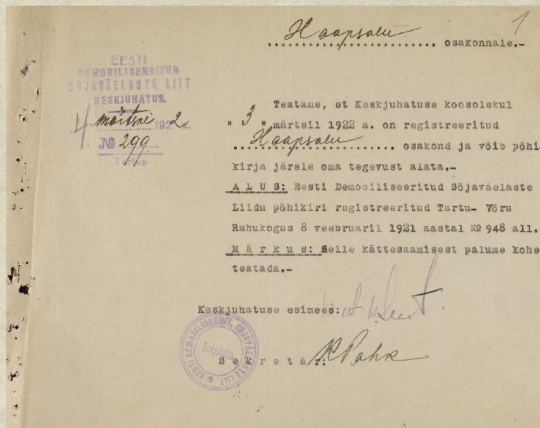
Soomest põgenenud Artur Sirk suri Luksemburgis teise korruse aknast alla kukkumisel saadud vigastustesse. Oletatud on nii enesetappu, poliitilist mõrva kui ka võimalikus meeltesegaduses juhtunud õnnetust.

ERA.949.1.101
Vabadussõjalaste relvi

Vabadussõjalaste liikumine Läänemaal

Haapsalu EVL-i asutamiskoosolek peeti 23. veebruaril 1929. Liidu esimene esimees oli Haapsalu garnisoniülem major Karl Baumann ja sekretär oli leitnant Karl Noor.

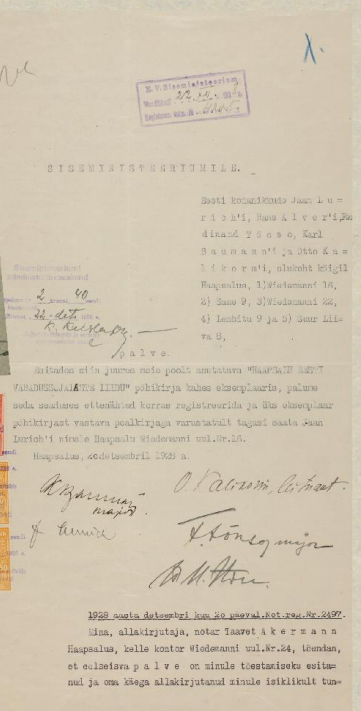
ERA.4231.1.2



1922–1924 tegutses Haapsalu EDSL aktiivselt, tegeleti eelkõige veteranide huve puudutavate küsimustega. EDSL-i osakonnad tegutsesid veel ka Kirlas, Martnas, Lihulas, Luistes, Sipal, Soonistel, Veltsal ja Vigalas.



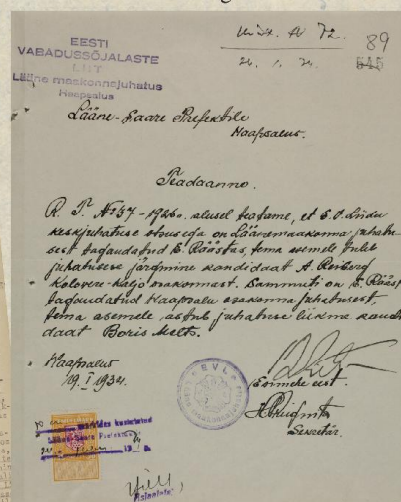
ERA.1.5.959
Politseikomissar reservleitnant
Karl Noor oli Haapsalu EVL-i esimene sekretär.



ERA.14.11.353

Taasavatud Eesti Vabadussõjalaste Liidu 10.12.1933 asutatud Lääne maakonnajuhatuse esimees ja aktsiooni-juht oli Elmar Räästas, abiesimees Jaan Kannelaud ning sekretär Herman Priegnitz. Haapsalu osakonna esimees ja aktsioonijuht oli Elmar Räästas, sekretär Herman Priegnitz.

Pärast keskjuhatuse otsusel Elmar Räästase tagandamist valiti Lääne maakonnajuhatuse esimeheks Jaan Kannelaud, abiesimeheks ja ühtlasi Haapsalu osakonna esimeheks Edvin Kääramees ning Haapsalu osakonna abiesimeheks Karl Krausberg.



ERA.30.3.58

Austusavaldused kindral A. Larkale Haapsalus.

Kolmapäeval, 6. detsembril toimus EVL Haapsalu osakonna pidulik avamine, mis kujunes Haapsalu suurpäevaks. Sel puhul sõitis kohale ka EVL esimees kindral A. Lark, keda jaamas vastu võttis aukompanii.

Kell 6 õhtul peeti kõnekoosolek, kus pikema kõnega esines kindral A. Lark. Ruumikas kinoteatri saal ei mahutanud kõiki rahvast ära, nii et osa oli sunnitud pöörduma pettunult tagasi.

Võitlus 12.12.1933

Haapsalu osakonnas tegutsesid ka suure liikmeskonnaga naisseksioon ja Eesti noorsoo liit (EVL-i noorteseksioon). Naisseksiooni esinaine oli Eugenie Rõuk, laekur Ludmilla Kääramees ja sekretär Adine Sööt. Noorte seksiooni juhtis Heino Univer, sekretär oli Artur Stahlberg, laekur Ernst Kaarik.

Sulgemise ajaks 1934. a märtsis oli Vabadussõjalaste Liidul Läänemaal lisaks maakonnajuhatusele 28 osakonda: Haapsalu, Asuküla, Jõgisoo, Lähtru, Martna Oru, Palivere, Piirsalu, Taebla, Vaikna-Kullamaa, Vormsi, Emmaste, Keina, Kõpu, Kõrgesaare, Suuremõisa-Kärdla, Lihula, Masu, Paadremaa, Paatsalu, Saulepi-Varbla, Veltsa, Haimre, Kalju, Kirbla-Rumba, Märjamaa, Velise, Vigala osakonnad.

ERA.1.7.94

EVL-i Lääne maakonnajuhatuse ja Haapsalu osakonna protokollidest on säilinud politseiuurijate kokkuvõtted.